1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 45. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1963 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS TWO SECTIONS (SECTION I) No. 45. VOL. LXX.

НІКСОН ДОМАГАЄТЬСЯ КАРАНТЕНИ КУБИ ТА ВИВЕДЕННЯ ВСІХ СОВЄТСЬКИХ ВІЙСЬК

Торонто, Канада. — Колишній віце - президент Ричард М. Ніксон, виступаючи на телевізії, критикував 7-го березня президента Кеннеді за те, що не дав летунської допомоги кубинським повстанцям в квітні 1961-го року і сказав, що не може собі навіть уявити, щоб колишній президент Д. Д. Айзенгавер міг щось подібного зробити. В справі ситуації на Кубі Ніксон домагався повної карантени Куби та виведення всіх совєтських військ із Кубинського острова. Він також заявив, що потрібна є наземна інспекція, яка ствердила б, що на Кубі не є схована совєтська далекосяжна зброя-ракети та літаки. Окрема інспекція мала б перевірити, чи всі совєтські вояки залишили острів. Промову Ніксона передавали через телевізійні станції в Канаді в четвер, а в цій країні її мають передавати в п'ятницю увечері. Ніксон сказав, що він відкинув пропозиції зайняти такі становища, які не дозволяли б йому брати живішої участи в публічному житті. Колишній віце - президент рішився бути адвокатом і час від часу виголошувати промови на політичні теми як звичайний громадянин, що має право висловлювати свої погляди на справи партії і цілої країни, із свого становища. Ніксон заявив, що він сам підтримував плян, випрацьований за президентури Айзенгавера, щоб вишколювати кубинських втікачів, щоб вони могли скинути режим Кастра. Такий стан застав президент Кеннеді, який в січні 1961-го року перебрав владу в Білому Домі. Ніксон хвалить Кеннеді за те, що відважився на висадку на Кубі кубинських патріотів. Але він одночасно ганить його за те, що дозволив, щоб 1 500 кубинців висадились на Кубі без летунської охорони, і за те, що ЗДА не дали допомоги кубинським патріотам, які хотіли скинути Кастра. І так ЗДА були оскаржувані в тому, що організували висадку 17-го квітня 1961-го року на Кубу, хоч тієї організації не видко, а допомоги збоку ЗДА жадної не було. Ніксон сказав, що ЗДА повинні вести закордонну політику із становища ЗДА і в обороні волі в цілому світі, бо тоді ми здобудемо популярність і симпатії в світі між поневоленими і невтральними. Ніксон пропонує такі заходи в справі Куби: 1) Повну карантену: політичну, економічну дипломатичну і військову; 2) Ми мусимо подбати, щоб всі совєтські громадяни залишили Кубу; 3) Ми маємо вимагати наземної інспекції на Кубі, щоб ствердити, чи дійсно всі ракети й літаки забрані з Куби; 4) Ми маємо припинити допомогу тим всім країнам, які торгують із Кубою і втримують з нею будь-які зв'язки. Щодо своєї особи, то Ніксон заявив того самого дня в Шикаґо, що він не плянує старатися про публічне становище. На його думку 4 республіканські кандидати мають можливість перемогти Кеннеді в 1964-му році. До них належать: сенатор Беррі Голдвотер, губернатор Ню Йорку — Нелсон А. Рокефеллер; губернатор Мишиґену — Джордж Ромні і губернатор Пенсилвенії — Скрентон.

Між шефами штабу тільки генерал Максвелл Тейлор є проти бомбовиків РС-70

Вашинґтон. — Палатна Комісія Збройних Сил виявила, що тільки голова Об'єднаних Шефів Штабу генерал Максвелл Тейлор є проти того, щоб будувати далекосяжні бомбовики РС-70, бо думає, що далекосяжні ракети оборонять краще ЗДА, як літаки. Інші шефи штабу, летунства, армії і фльоти зізнавали в Комісії Збройних Сил в користь далекосяжних бомбовиків. Генерал Тейлор, який був військовим дорадником президента Кеннеді, і сам президент та секретар оборони Роберт МекНамара є проти продукції бомбовиків, які будуть перестарілі за кілька років, бо тоді буде потрібне більше число ракет. Палатна Комісія Збройних Сил таки призначила $363.7 мільйона більше на продукцію двох додаткових бомбовиків РС-70. МекНамара проєктував взагалі тільки три експериментальні моделі тих бомбовиків.

Діфенбейкер заперечує виявлення секретних оборонних відомостей

Віндзор, Онтеріо. — Прем'єр Джан Діфенбейкер, промовляючи на передвиборчих зборах, заявив, що він не виявив жадних секретних відомостей, коли говорив про число американнських нищильників типу Ф—101. Діфенбейкер твердить, що „в заявах, зроблених поза Канадою, появилися відомості, які належать до військових оборонних таємниць". Діфенбейкер сказав був в Принс Алберті, Саскатун, що ЗДА мають 1,200 літаків „Вуду" (Ф-101), з яких тільки половина має атомове озброєння, але домагаються, щоб 64 канадійські літаки того типу мали атомову зброю. Діфенбейкер заявив на пресовій конференції, що він не виявив військових таємниць. „Я веду виборчу кампанію на основі проканадійських гасел, і я ніколи не базував своєї політики на протиамериканському становищі", — казав канадійський прем'єр. Представник уряду у Вашинґтоні Андрю Гетчер заявив, що йому не є відомо, чи буде якась реакція на заяву прем'єра Діфенбейкера про те, що сам американський уряд виявляє військові таємниці.

В АМЕРИЦІ

● **Представник фльоти** у Сан Дієґо, в Каліфорнії повідомив, що видано окреме зарядження у зв'язку з тим, що вже кілька разів біля військових кораблів в порті завважували таємних нурців, які негайно зникали, коли заалярмовано залогу тих кораблів. Представник фльоти сказав: „Ми є певні одного — це не є наші нурці!"

● **Колишній генерал майор** Едвін А. Вокер, промовляючи в Саваннаг, Джорджія, закликав президента Кеннеді, щоб військовою силою викинув Кастра з Куби. „Я закликаю головного команданта, щоб дав наказ одній армійській дивізії парашутистів, щоб разом із кубинськими добровольцями очистила Кубу від комуністів".

● **Уряд Публічного Здоров'я** повідомив, що тільки менше як половина дітей у передшкільному віці є нащеплена проти полію, а ще менше є нащеплені проти дифтерії, коклюшу і тетануса. Діти у віці від 1-5 років є нащеплювані у 41.8% проти полію. 5 мільйонів дітей у передшкільному віці є нащеплені проти дифтерії, коклюшу і тетануса. Всіх дітей в тому віці є 16,5 мільйона.

● **Сенатор демократ Абрагам** Рібікофф із Коннектікату, зізнаючи в Сенатській протитрестовій підкомісії, заявив, що треба ухвалити такі закони, які охороняли б господині дому проти обману, який виникає внаслідок фальшивих реклямових написів на різних товарах.

ПРОРОК І ГЕНІЙ УКРАЇНИ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
(* 9-го березня 1814 — † 10-го березня 1861)

Постать Т. Шевченка з проєкту пам'ятника у Вашингтон роботи Л. Молодожанина

ЗАКЛИК КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЗДА

Історична акція побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові у столиці вільного світу, Вашингтоні, наближається до закінчення. Кілька десятків тисяч українських установ та громадян цієї країни склали свої пожертви на перший український монумент в ЗДА, який незабаром стане дійсністю. Спертий на спеціяльний закон, схвалений Конґресом і підписаний Президентом ЗДА, пам'ятник Шевченкові не тільки прославить Генія України, але й стане символом негаснучого прагнення українського народу до своєї державности, до якої прямує він понад сотню років під проводом Шевченка.

Цей пам'ятник мусить бути побудований запалом і коштом всього українського громадянства ЗДА. Збірка пожертв на пам'ятник — це наш перший, справжній національний перепис свідомих українців цього краю. Тому в ній мусять взяти участь всі без винятку люди української крови й українського серця, однаково дорослі, як і діти. Всі громадські інституції, церковні громади і школи повинні вести перед в цій національній акції і ділом засвідчити свою відданість Шевченкові та його заповітам. Цей всенародний здвиг не тільки дасть змогу поставити величний пам'ятник найбільшому за всі часи нашої нової історії українців, не тільки піднесе до досі небувалих висот престиж українців у цім краю і в цілім вільнім світі, але також заперечить злобну видумку совєтських окупантів та їх слуг в Україні, що пам'ятник буде є „горстка запроданців Вол Стріту, зрадників щасливого радянського народу".

Українські Громадяни!

Ми знову ввійшли в березневі дні, Шевченкові дні. Цьогорічні Шевченківські дні, це дні останніх приготувань до побудови пам'ятника. У наступному році, в 150-річчя з дня народження Шевченка, ми будемо учасниками остаточного завершення наших кількалітніх змагань — відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові. Використаймо всі як один, ці березневі пам'яткові дні, щоб повністю виконати наш обов'язок! Нехай піднеслі хвилі цьогорічних Шевченкових святкувань ще більше скріплять дух нашої жертвенности й допоможуть нам упродовж цього місяця березня довести до кінця збірку з повним успіхом.

Цей успіх дозволить нам не тільки побудувати величний пам'ятник Т. Шевченкові, але й іншими засобами поширити та утривалити його духову спадщину в ЗДА і всьому світі. Пам'ятаймо, що почесна грамота жертводавця на пам'ятник залишиться для кожного з нас назавжди доказом нашої національної свідомости й готовости до жертви для громадського добра.

Головна Управа Комітету Пам'ятника Шевченкові:
Президія:

Роман Смаль-Стоцький, голова
Олександер Архимович, місто-голова
Лев Добрянський, місто-голова
Йосип Лисогір, екзек. директор
Ярослав Падох, секретар
Ігнат Білинський, касир

Члени:

Антін Батюк, Святослав Гординський, Олександер Грановський, Володимир Галан, Антін Драган, Володимир Душник, Євген Зиблікевич, Григорій Костюк, Олена Лотоцька, Володимир Мазур, Василь Мудрий, Аполінарій Осадца, о. Григорій Павловський, Матвій Стахів, Олекса Повстенко, о. монс. Стефан Тиханський, Василь Шабатура.

Контрольна Комісія:
Іван Винник, Михайло Дутчевич, Теофіл Кульчицький, Михайло Лисогір, Євген Лозинський, Роман Осінчук, Едвард Попель, Іван Поритко, Роман Слободян.

Адміністратор:
Юліян Ревай.

КОРПУС МИРУ ПОТРЕБУЄ 3.000 НОВИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ

Ню Йорк. — Представники Корпусу Миру відвідують коледжі, де стараються здобути нових 3.000 добровольців, що є потрібні до здійснення 100 нових проєктів, які мають почати ся цієї весни. Оперативний директор Корпусу Миру Дейвід М. Шіммел відвідує коледжі в районі Нюйоркської метрополітальної округи. Корпус Миру найбільше потребує вчителів. Потрібні є різні фахівці до праці в недорозвинених країнах.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ НАРАДИ, ПРИВІТАВ ПРОФ. Д-РА ВОЛ. КУБІЙОВИЧА ТА ВИРІШИВ РЯД ФІНАНСОВИХ, ОРГАНІЗАЦІЙНИХ І ВИДАВНИЧИХ СПРАВ

Джерзі Сити. — В четвер, 7-го березня, тут відбулися цілоденні наради Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, якими проводив головний предсідник Йосип Лисогір та в яких, крім нього, взяли участь: заступники гол. предсідника інж. Степан Куропась і пані Анна Герман, гол. секретар д-р Ярослав Падох та гол. касир Роман Слободян, як також ред. А. Драган. На початок нарад, що відбулися в приміщеннях гол. канцелярії УНСоюзу, був запрошений гість УНСоюзу з Европи, видатний український науковець і діяч, генеральний секретар Наукового Т-ва ім. Шевченка та головний редактор Енциклопедії Українознавства, проф. д-р Володимир Кубійович, який від трьох тижнів працює в приміщеннях „Свободи" над останньою редакційною перевіркою матеріялів першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства. Ця монументальна книга, яка появиться в серпні цього року у В-ві Університету в Торонті старанням і коштом УНСоюзу, є тепер в стадії сторінкування („ломки") і її друк почнеться вже в половині наступного місяця. Проф. д-р Вол. Кубійович, якого офіційно привітав на нарадах п. Й. Лисогір, з'ясував коротко процес редакційної підготови і стану англомовної Енциклопедії Українознавства та накреслив загальний плян підготови матеріялів до другого тому, які в його опінії могли б бути здані до друку впродовж одного року. Відповідаючи на запити, проф. д-р В. Кубійович заторкнув та вияснив і ряд інших питань української науки і культури, як у поневоленій Батьківщині, так і у вільному світі.

Продовжуючи свої наради, Екзекутивний Комітет вислухав у першу чергу порівняльного звіту п. Й. Лисогора про стан і розвиток УНСоюзу в 1961 і 1962-му роках. Деякі з важніших даних з цього звіту:

УНСоюз в рр. 1961 і 1962

В 1962-му році УНСоюз мав 485 відділів, зменшившись — у порівнянні з 1961 роком на 4 відділи, які нараховували малу кількість членів та злучилися з іншими відділами для кращої праці і розвитку. В 1962-му році приєднано до УНСоюзу 4.093 нових членів на загальну суму забезпечення $4,014,000.00, у порівнянні з 4,830 новими членами, що їх приєднано в 1961 році. Загальна кількість членів УНСоюзу з кінцем 1962 року виносила 82,424, себто на 983 членів більше, ніж в тому часі попереднього року. З цього виходить, що заледви одну четверту частину із новоприйнятих членів можна зарахувати до „чистого прибутку", бо три четверті частини нових членів іде на покриття втрат в членах в наслідок смертности, виплачення грамот і подібне. Смертність членів УНС була в 1962 році менше і виносила 653, у порівнянні з 672 в попередньому році. В 1962-му році УНСоюз виплатив посмертних запомог на загальну суму $493,000.00, себто на 15 тисяч менше, як в попередньому році, натомість збільшилися на 35,000 дол. виплати дозрілих грамот і на 13,000 дол. виплати згрошевлених грамот. Загальна сума майна УНСоюзу в 1962-му році збільшилася, в порівнянні з 1961-им роком на 1,326,000.00 дол. чистого прибутку і виносила 26,786,000.00 дол. Поважно збільшилися прибутки з членських вкладок (на 103,000.00 дол.) та з відсотків від інвестицій у вартісних паперах, гіпотечних позичках та позичках на членські грамоти. Збільшення в прибутках викає теж „Союзівка" і „Свобода", хоч і їхні видатки збільшилися. В загальному — ствердив п. Й. Лисогір на закінчення свого порівняльного звіту — УНСоюз в 1962-му році зробив поважний крок уперед та виявив виразно тенденцію дальшого розвитку. Деяке зменшення в кількості приєднаних нових членів у порівнянні з попереднім роком вияснюється тим, що в 1962-му році була конвенція і опісля „поконвенційне відпруження" в праці на місцях, але і в цьому відношенні УНСоюз виявив кращий розвиток, як його порівняти з попередніми конвенційними роками.

Гол. касир Р. Слободян почав своє звідомлення ствердженням, що передбачені законом річні фінансові виказі вже були вислані асекураційним департаментам усіх стейтів і провінцій Канади, в яких УНСоюз має своїх членів як і про те, що вже друкуються дивідендові чеки для членів, що будуть вислані в травні. Говорячи про річне фінансове зіставлення для стейтових і провінційних урядів, головний касир звернув увагу, що цим разом уже виконано рекомендацію конвенції та подано під спільними рубриками розділювані досі посмертні, резервові та адміністраційні фонди дорослого і молодечого департаментів. Коли мова про інвестиції, п. Р. Слободян повідомив, що за приблизно три місяці часу від останніх нарад Екзекутиви інвестовано $788 000 нових фондів, при чому $300 000 інвестовано у вартісних паперах (бондах), а $488 000 в гіпотечних позичках (морґеджах). Окремо обговорено

(Закінчення на стор. 3-ій)

Проф. д-р Володимир Кубійович гостем на початку нарад Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу 7-го березня 1963-го року. Сидять (зліва): заступниця гол. предсідника пані Анна Герман, головний предсідник п. Йосип Лисогір (тримає в руці виданий Університетом в Торонті проспект публікованої тим університетом старанням і коштом УНСоюзу англомовної Енциклопедії Українознавства), головний редактор Енциклопедії та генеральний секретар Наукового Т-ва ім. Шевченка проф. д-р Володимир Кубійович, заст. гол. предсідника інж. Степан Куропась. За проф. д-ром Кубійовичем стоїть головний секретар д-р Ярослав Падох, посередині гол. касир п. Р. Слободян а біля нього ред. А. Драган.

ГОВОРЯТЬ ПРО „ВІДЛИГУ" МІЖ СССР ТА ВАТИКАНОМ

ПАПА ІВАН XXIII ПРИЙНЯВ НА ПРИВАТНІЙ АВДІЄНЦІЇ ЗЯТЯ ХРУЩОВА

Рим. — Італійські й інші західні газети живо коментують приватну авдієнцію, яку Папа XXIII дав зятеві Хрущова, Алексєєві Аджубеєву, головному редакторові „Ізвєстій". Це перший большевик на високому становищі в Совєтському Союзі, який був на авдієнції у Папи. За голосами преси, не є виключене, що Аджубей передав Папі листа від Хрущова. Появились також газетні вістки, наче б італійська та ватиканська дипломатії діють у користь зустрічі президента Кеннеді з Хрущовим у Римі, коли-то Кеннеді відвідає Італію впродовж найближчого літа. Коли б Хрущов приїхав тоді до Риму на зустріч з президентом Кеннеді, то воно ніби мало б стояти у зв'язку з плянами щодо першої безпосередньої зустрічі Папи з Хрущовим. В цих голосах постійне згадується звільнення митроп. Йосифа Сліпого та ніби недалеку амнестію для кард. Міндсенті. Все воно — комбінації на тлі очевидних старань большевиків викликати назверхнє враження у світі, що існує „співіснування" між СССР і Заходом та що настало „відпруження" у міжнародній ситуації. Очевидно, що таке враження про ніби-то відпруження, коли водночас конструктивно не розв'язано ні одної важливої проблеми — роззброєння, Німеччини, Берліну, В'єтнаму і ін. — потрібне Хрущову, як димова заслона для тим інтенсивнішого узброєння Куби, ведення тим більшої підривної роботи в різних країнах та в отриманні свобіднішої руки у своїх актуальних спорах з китайськими комуністами. З другого боку, деякі часописні коментатори звертають увагу, що кокетування Москви на адресу Ватикану — це доливання оливи до внутрішньо - комуністичних спорів, бо Ватикан завжди був „ворогом число 1" для комуністичного світу. Аджубей старався випередити сподівані атаки збоку китайських і інших комуністів заввагою, що Ватикан є не тільки церковною централею і верхівкою, але й державою, яка має поважні міжнародні впливи, і що — виходить з цього — зв'язки з такою державою логічні та допускальні. Що стосується тієї авдієнції Аджубея в Папи, то вона була дбайливо підготована й переведена. Аджубей із своєю дружиною Радою був між 70 італійськими та закордонними журналістами, запрошеними до Ватикану на церемонію, на якій колишній італійський президент Джованні Гронкі офіційно повідомив Папу, що швайцарсько-італійська фундація Бальзана признала Папі мирову нагороду, з якою пов'язана сума понад 50.000 дол. Папа відповів італійському дипломатові промовою, в якій говорив про вищу й справедливішу невтральність, яку в міжнародних справах зберігає Католицька Церква, не пасивну невтральність, а активну, з діянням у користь земного і вічного миру. Після того Папа перекинувся кількома словами з різними знайомими приявними журналістами, але на Аджубея ніби не звертав уваги. Проте, коли всі приявні виходили з залі одним виходом, Аджубей і його дружина пішли за Папою другим виходом, як було згори домовлено. Авдієнція у Папи тривала 20 хвилин. Про її зміст ані з ватиканського боку, ані від Аджубеїв нічого не сказано. Проте Аджубей, запитаний про зміст промови Папи, заявив, що промова була „дуже гарна" та що Папа зробив на нього „велике враження". Дружина Аджубея Рада була в чорній сукні без прикрас та без шмінки на губах і обличчі, згідно з традиційним церемоніялом для жіночих відвідувачів у Папи.

Аденауер піддає під сумнів вартість ракет морської фльоти

Бонн. — 87-літній західньонімецький канцлер Конрад Аденауер, який конферував минулої середи з головним командантом збройних сил Атлантійського пакту (НАТО) Лівінґстоном Мерчантом, на п'ятницю 8-го березня мав аповіджену нараду з представником президента Кеннеді в справі атомового узброєння членських країн НАТО Лівінґстоном Мерчантом, заявив, що він сумнівається, чи атомові ракети у надводній морській фльоті можуть заступити наземні ракети. За газетними твердженнями, Аденауер, покликуючись на опінію німецьких військовиків, боронить тезу, що проти масового наступу совєтських наземних армій треба вжити наземні атомові ракети на середній і короткий засяг та що морські ракети, вистрілювані з кораблів на далекий засяг на територію СССР такого совєтського наступу проти Західньої Европи не припинять.

У Римі померла генеральна настоятелька сестер ЧСВВ Мати Зиновія

Рим, Італія. — У вівторок 5-го березня тут померла у віці 79-ох років генеральна настоятелька сестер чина СВВ, співосновниця Манор Джуньйор Коледжу на Факс Чейзі у Філяделфії. Мати Зиновія народилася у Львові 2 грудня 1883 р. До Чина Сестер СВВ вступила 6 серпня 1901 року, і прожила як сестра 62 роки. До Філядельфії прибула в 1921-му році і взяла в опіку Сиротинець ім. св. Василія, що є тепер при Лінді Евню. Від 1921 до 1954 р. була Матірю Настоятелькою. В 1947 році вона причинилася до заснування Манор Джуньйор Коледжу. Від 1954-го р. була генеральною настоятелькою Чина Сестер СВВ. Сестри Василіянки мають у ЗДА два сиротинці, одну академію, два коледжі і 20 парафіяльних шкіл. Головна Управа їх є в Дженкінтавні, Па. Тлінні останки привезуть в п'ятницю з Риму і похорон відбудеться на цвинтарі св. Марії на Факс Чейзі, Па.

У СВІТІ

● **Румунське радіо** прославляє вислід „виборів" до міських і громадських рад, які відбулись в Румунії в минулу неділю. Мовляв: 99.97% управнених до голосування та всі солідарно голосували за листу „демократичного фронту", — себто за єдину існуючу листу, що її призначив секретаріят румунської комуністичної партії.

● **Орган совєтських професійних спілок** „Труд" приніс вістку, що „на південному кордоні СССР" перехоплено трьох „бандитів", які старалися, зодягнені в білі плащі, перепачкувати якісь товари до СССР. Між совєтською сторожею і тими „бандитами" прийшло до перестрілки, але ніби остаточно схоплено їх та забрано зброю і товар. Ніяких більше подробиць про місце тієї події, особи і рід пачкованих товарів — не подано.

● **Західньо - німецький президент** Гайнріх Любке і канцлер Конрад Аденауер переслали жидівському тижневикові в Західній Німеччині звернення з нагоди „Тижня братів", що його щорічно проголошує Товариство для християнсько - жидівської співпраці. Обидва німецькі державні мужі закликали до „взаємної пошани та толеранції і зберігання гідности людини".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Перед великим ювілеєм

З цьогорічними березневими роковинами Шевченка вся Україна й українці у вільному світі стають перед великим ювілеєм модерного українства — 150-річчям з дня народження того, хто став ідеологом і творцем української нації, хто, пов'язавши минуле українського народу з сучасним, визначив шлях його державного ставання у майбутньому. Під знаком відзначування Шевченківського року і святкування цього великого ювілею проходитимуть найближчі тижні і місяці всюди там, де живуть українці, де пам'ятають Шевченків „Заповіт". Та й не тільки українці відзначатимуть 150-річчя Генія України. Ці роковини знайдуть свій відгомін в усьому світі, знайдуть, напевно, і на терені Об'єднаних Націй, і в літературах різних народів, які вже готуються вшановувати українського поета окремими книжками перекладів його творів, виданнями праць і монографій про нього. У ЗДА і Канаді готується повне видання творів Шевченка в перекладі на англійську мову і, крім того, окремий том перекладів з його творчости на всі мови світу. Книжку перекладів з Шевченка англійською мовою приготовляють до видання навіть у Москві. Переклади окремих творів Шевченка виходять мовами багатьох народів світу, не тільки сибірських і південноазійських, але й деяких африканських. Слово Шевченка загомонить по всьому світі, і не буде країни, де б не згадали цього українського імени напередодні ювілею чи під час самих ювілейних урочистостей 1964-го року.

Не лише виданнями, але й науковими конгресами, конференціями і численними академіями, концертами й іншими імпрезами буде відзначений цей великий ювілейний рік українства на Україні і в усьому світі. Завершенням усіх урочистостей буде великий здвиг, що його готують українці З'єдинених Держав Америки у зв'язку із запроєктованою побудовою пам'ятника Шевченкові в столиці всього вільного світу, Вашингтоні. Кульмінаційною буде ця подія не тільки для української спільноти у вільному світі, але також для всіх наших земляків на Україні і по всіх просторах Сибіру, Казахстану, Далекої Півночі та інших землях, де розкидала їх доля. Бо ж встановленням цього пам'ятника буде ще раз підкреслено вимріяну Шевченком візію Вашингтонового праведного закону, на здійснення якого чекають ще й досі Україна й інші поневолені Москвою народи. Височітиме цей пам'ятник у Вашингтоні, як живий свідок віковічних прагнень українського народу до свободи, до незалежного державного існування.

Нема сьогодні українця, щоб в більшій чи меншій мірі не перебував під непереможним впливом Шевченкового слова. Нема такого, що не пішов би в життя із його духа печаттю, як немає нікого, що не прагнув би здійснення Шевченкових заповітів. І не буде напевно також нікого, ні одного українця та українки, що тут, на еміґрації, у всіх країнах вільного світу не включилися б у підготову до святкування Ювілейного Шевченкового Року чи то пожертвами на пам'ятник, чи передплатами видань його творів і праць про нього, чи грошовою підтримкою для українських наукових установ.

І цього року в березневі роковини і в 150-річчя з дня народження Шевченка вся Україна там, на рідних землях і вся українська спільнота тут, у вільному світі, об'єднаються через усі кордони під полум'яним прапором Шевченка. Усі зіллються воєдино своїми думами і бажаннями, щоб достойно спом'янути Батька української нації — того, хто проголошував не тільки заклик порвати кайдани й ворожою злою кров'ю волю окропити, але й кликав до людяности, до братолюбія, до створення такого ладу, в якому „буде син, і буде мати, і будуть люди на землі".

Свято української науки

Цьогорічне пов'язання традиційних Шевченкових роковин із 90-річчям Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка не є випадкове, як не випадковим було названня цієї першої української установи з місією розгортати й плекати наукову працю іменем Поета, який став ідеологом і духовим пробудником нації. Від 1873-го року, коли то НТШ звалося ще Літературним Товариством, до 14-го січня 1940-го року, коли окупаційна большевицька влада закрила НТШ, почерез нелеґальне існування за німецької окупації та від часу відновлення в зорганізованих формах 30-го березня 1947-го року в Мюнхені — по нинішній день Наукове Т-во ім. Тараса Шевченка строго тримається Шевченкового заповіту про плекання української правди. А правда може спиратися тільки на науці. І Наукове Товариство ім. Шевченка за 90 років свого існування було вірне Шевченковому закликові — боротися за українську волю, яку здобути може тільки зрілий, свідомий свого „я" нарід. А цю свідомість дає тільки висока рідна культура, в рямцях якої на першому місці стоїть наука.

Діяльність української вільної громади у світі була б насправді дуже маловартісною, якби вона не плекала рідної науки і не підтримувала своєї політичної інформаційно - пропаґандивної праці науковою працею. Провидіння було до нас ласкаве, бо після того великого „ісходу", який прийшов унаслідок окупації рідних земель ворогом, на еміґрації опинилось в 1945-му році кругло 40 дійсних і багато звичайних членів НТШ. На еміґрації опинився і останній на рідних землях голова НТШ, покійний проф. Іван Раковський, один із тих учених, які збирали в НТШ скарби української науки, самі вкладаючи туди велику свою пайку: Михайло Грушевський, Іван Франко, О. Колесський, Володимир Гнатюк, Степан Смаль-Стоцький, Іван Верхратський, Філярет Колесса, Омелян Огоновський, Степан Томашівський, Василь Щурат, Володимир Антонович, Іван Горбачевський, Іван Полюй, Федір Вовк, Степан Рудницький і інші, які вже не є живих. У живих ще деякі ветерани української науки, що з їх іменами тісно зв'язане ім'я Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, а ряди науковців поповнюються молодшими адептами, з яких чимало вже вписалось тривко в історію української культури.

Велетенський доробок НТШ можуть характеризувати такі цифри, як 177 томів „Записок", з того 25 на еміґрації, коло 200 збірників, сотні літературних видань, журналів, підручників, разом коло 2 000 томів. Цю наукову діяльність НТШ продовжує в змінених організаційних рямцях, пристосованих до нових умовин. Реорганізація НТШ відбулась в січні 1955-го року з увагою на зобов'язуючі закони в різних країнах поселення. Таким чином постали автономні Наукові Т-ва ім. Т. Шевченка в ЗДА, в Канаді, в Европі (у Франції) і в Австралії, об'єднані спільною Головною Радою, члени якої збираються на Загальних Зборах окремих Наукових Товариств. Повну свободу наукової праці по лінії Шевченкових ідеалів забезпечує виключно рідне джерело фондів.

Дух науки, що її плекає НТШ, ще важливіший від цифер статистики. Яскравим свідоцтвом цього духа є тритомова Енциклопедія Українознавства, яку видало НТШ в 1949 - 52 роках, гаслова Енциклопедія, яка появляється зшитками і доведена до букви „Л" в 17-му зшитку, врешті Англомовна Енциклопедія Українознавства, яку фінансує Український Народний Союз і перший том якої подається літом цього року. З перспективи 90-ох років можна оцінити той величний зміст, яким НТШ заповнило пустку, що існувала перед тим в ділянці організованої і координованої української науки. Тому із святом 90-річчя НТШ треба поклонитися ідеї, яку воно плекає!

Петро Одарченко

ВІНОК ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

(Образ Тараса Шевченка в українській поезії)

(1)

„Буде жити він навіки,
Як безсмертний наш
сучасник".
М. Рильський

„В найтяжчі дні ми не
померли
Через безсмертіє твоє."
Д. Павличко

„Кобзарю!
Знов
до тебе я приходжу,
бо ти для мене совість
і закон".
Ліна Костенко

Ні одному слов'янському поетові не присвячено стільки поезій, новель, оповідань, повістей і драматичних творів, як геніяльному синові українського народу Т. Шевченкові. В могутній поезії Кобзаря України і її Національного Пророка у високомистецькій формі висловлено з великою силою найвеличніші ідеї національні і загальнолюдські: ідеї національно - державного визволення українського народу і всіх поневолених народів, ідеї Правди і Справедливости, ідеї Свободи і Братерства, ідеї гуманности, любови і миру між людьми. Хоч минуло понад сто років з часу смерти великого українського поета, він залишається безсмертним нашим сучасником. З кожним роком росте та шириться популярність Шевченка в усьому світі. Його безсмертний „Заповіт" лунає сорока чотирма мовами. Шевченко близький і рідний усім народам і всім людям, що найвище цінять Волю і Правду. Шевченко як людина, як поет і як борець за Свободу та за найсвітліші ідеали людства — завжди користувався великою любов'ю і глибокою пошаною не тільки серед українських поетів і письменників, а також і серед поетів інших народів. Виявом цієї пошани були численні твори, присвячені великому українському поетові. Жанри, теми, сюжети і мотиви цих численних творів різнаманітні: біографічні романи й повісті, що в белетристичній формі дають опис всього життя Шевченка або окремих епізодів його; драматичні твори на теми біографії Шевченка; епічні поеми, драматичні поеми й ліричні поезії, що прославляють Великого Кобзаря. Шевченка оспівують не тільки українські поети, а й поети інших народів. Пісні на честь Шевченка лунають білоруською, російською, польською, казахською, грузинською, болгарською, вірменською, жидівською, молдавською, а також іншими мовами. Ці твори на пошану Шевченкові сплітаються в ґрандіозний барвистий вінок, вінок безсмертної слави. Голоси цих співців зливаються в могутні акорди, у величні симфонії, що славлять геніяльного співця і вселюдського Апостола Правди і Волі.

1) Шевченко в українській передреволюційній поезії

Шевченкове слово для освіченої української молоді 40-их років XIX століття стало, як каже П. Куліш, „воїстину гуком воскресної труби Архангела". Шевченків „Кобзар", що вийшов у світ 1840-го року, та його поема „Гайдамаки", що вийшла 1841-го року, викликали захоплення серед читачів на Україні. І вже 1841-го року з'являється перший вірш на честь молодого двадцятисемилітнього поета:

Гарно твоя кобза грає,
Любий мій земляче!
Вона голосно співає,
Голосно і плаче...

Мабуть, ти учивсь співати
На руїнах Січі,
Де ще рідна наша мати
Зазирає в вічі.

Це уривки з поезії Олександра Афанасьєва - Чужбинського.

Під час арешту учасників Кирило-Методіївського Братства у Г. Андрузького знайдено вірш, присвячений Шевченкові, що починається такими словами:

Скажи мені, батьку,
Що дістьея з нами?

Шевченка тут названо „батьком", себто провідником молоді.

Коли Шевченко прибув із заслання в Москву, видатний український історик і великий приятель Шевченка, Михайло Максимович 25-го березня 1858-го року улаштував на честь звільненого поета обід, під час якого прочитав вірш, присвячений дорогому гостеві:

На святе Благовіщення
Тебе привітаю,
Що ти, друже мій, вернувся
З далекого краю!

Ой, як дуже за тобою
Тужила Вкраїна;
Усе тебе споминала,
А як мати сина...

Хвалить Бога!... Вже й ти з
нами,
Наш любий кобзарю!
Бувай здоров нам на радість
А собі на славу...

А в травні 1858-го року Т. Шевченко гостював у свого приятеля поета Е. Желіґовського (Антоній Сова). Про це Шевченко занотував у своєму „Щоденнику" такі рядки: „Увечері був у Желіґовського, і він мені записав свій прекрасний вірш". Це поезія „До брата Тараса Шевченка", написана польською мовою. У цій поезії, напоєній щирою любов'ю і пошаною до Шевченка, Е. Желіґовський називає українського поета „вєщом люду", „мучеником". Далі польський поет відзначає силу поетичного слова Шевченка:

Так, як сонця ніхто не схова,
Коли день надійде — так
не може
Сховати і слова ніхто із
тиранів.

„Так само як сонце розганяє темряву і холод ночі, так само й час визволення близький, коли пророків родить народ", — такими словами віщування перемоги Волі закінчує свій вірш Антоній Сова.

Жалобним словом озвались поети на смерть Шевченка. Михайло Максимович висловив свою глибоку тугу в поезії „На похорон Тараса Шевченка":

Сподівалися Шевченка
Сей год на Вкраїну;
А дождалися побачить
Його домовину.
Стоїть в Каневі в соборі
Вся квітками ввита;
По-козацьки червоною
Китайкою вкрита.

Безсмертну славу Шевченкову оспівав Афанасьєв-Чужбинський:

Ти поліг єси, мій друже,
На чужій сторонці...
Круг тебе чужа чужина...
Та не чужії люди:

С кому тебе оплакать,
С — і довго буде.
Покоління поколінню
Об тобі розкаже,
І твоя, Кобзарю, слава
Не вмре, не поляже!

Повний співчуття до долі Т. Шевченка вірш написав і російський поет М. Некрасов. На смерть Шевченка відгукнувся і щирий приятель його польський поет Богдан Залеський віршем „Могила Тарасова".

МОРСЬКА ПОТУГА ЗДА

Воєнна фльота ЗДА складається з чотирьох могутніх бойових з'єднань, позначених числами - символами, з яких кожне має своє окреме призначення. Західнє й східнє узбережжя ЗДА захищають Перша й Друга Фльота, Сьома Фльота пильнує світового ладу на Західньому Пасифіку; на сторожі античної „колиски світу", незвичайно важливого стратегічно й політично середземноморського обширу стоїть ефектовна й потужна воєнно - морська одиниця ЗДА — відома Шоста Фльота. За неофіційною дефініцією вашингтонських військових кол, ця плаваюча цитаделя, що являє собою мозаїку всіх найновіших родів воєнної фльоти, захищає найбільш вітальні і найбільш ворогом загрожені кордони цієї країни, які в сучасну добу сягають на кілька тисяч миль від берегів Америки в напрямку на схід...

Шоста Фльота, як кажуть офіційні авторитети, має подвійне значення: обороняти далекосхідні береги своєї країни, а також в системі НАТО стояти на сторожі правопорядку в районі Середземного моря. Звідсіль головне командування Шостої Фльоти має, так би мовити, свої окремі „два кінці". Американський оборонний сектор спочиває в руках адмірала ЗДА з головною кватирою в Лондоні. В системі НАТО ця сама морська одиниця носить назву „допоміжної сили", а також „морської ударної одиниці", з осідком у Неаполі, в Італії. Теперішній її командувач, віце - адмірал МекДоналд, має в своїй неаполітанській кватирі тридцять штабових старшин, але, щоб бути завжди готовим на поклик до „поліційної акції", він постійно перебуває на морі, на покладі кружляка „Спрінґфілд", де разом з ним приміщується друга, „рухома" кватира Шостої Фльоти, усієї формації НАТО.

Засадничо Шоста Фльота може обійтися без своїх сталих матірних баз, про що донедавна з чисто технічних причин не можна було й подумати. Її найбільші три бойові одиниці взагалі не мають „матірної пристані" на обширі Середземного моря; пальне, амуніцію й харчі доставляє для них безпосередньо морський транспорт з терену ЗДА, а також з пристаней поза обширом „непевного" Середземного моря. Лише другорядні й допоміжні, тобто „позафронтові", морські велетні цієї фльоти врядигоди закидають свої якорі в морській пристані французької Рів'єри та в Неаполі. До них також належить віцеадміральський кружляк — „Спрінґфілд", як головна кватира морського командувача НАТО. Для решти одиниць Шостої Фльоти її матірними пристанями є відповідні військово - морські пристані на східньому узбережжі ЗДА. На випадок „гострого поготівля" або й льокальних бойових операцій, Шоста Фльота є повністю вистачальна, у віддалі 5 000 миль від свого материка, східніх берегів ЗДА. Все це завдяки прецизній організації ланцюгових достав військового добра з глибокого американського запілля.

Шоста Фльота завжди в русі, вона мандрує від одного кінця Середземного моря до другого, від Ґібральтару, попри береги Франції, Північної Африки, Сицилії, південної Греції по історичні Дарданели і інші морські пристані доброї союзниці ЗДА, Туреччини. Донедавна Шоста Фльота була здана лише на свої гармати і сталеві крила літаків, що стоять на покладі її літаконосців. Підводні човни, доволі скромні числом, донедавна мали чисто навчальне призначення: для відповідного тренінґу моряків, чациcтинно для координації та зв'язку морських одиниць. Тепер обличчя Шостої Фльоти змінилось до невпізнання, її потужна рука продовжилася на кілька тисяч миль. Це — завдяки тому, що від деякого часу Шосту Фльоту скріплено субмаринами типу „Поляріс", які містять у своїх надрах атомові ракети. Таким чином, звітують американські кореспонденти з терену Середземного моря, на плечі Шостої Фльоти спадає відповідальність за охорону цілого Заходу.

Така метаморфоза Шостої Фльоти насторожила Францію, а старий генерал де Голь „смертельно" образився на ЗДА, які, на його думку, обернулись плечима до Франції, як також до сухопутних формацій НАТО на терені Західньої Европи. Фактично ракетні бази ЗДА на теренах Туреччини та Італії, з появою нової, по зуби озброєної Шостої Фльоти, майже зовсім втратили своє стратегічно - оборонне значення.

С. Т.

З НАШИХ БУДНІВ

З ЙОГО ІМЕНЕМ

Тиждень тому я мав нагоду прислухатись цікавій дискусії під гас річної конвенції однієї з наших заслужених громадсько-політигних організацій. Один з панів делеґатів висунув перед шановним збором таку проблему:

— Хто, — говорив він, — слідкує за російською еміґраційною пресою, той напевно запримітив, скільки уваги, фарби і паперу присвягено в ній святкуванням 1100-різгя Київської Руси. Чому, питаю, в нас поминено мовганкою таку важливу історигну рігницю?... Обходимо всякі там ювілеї та ювілейгики, а про таку, велигезної ваги, подію забули, аж „старший брат" мусить пригадувати її нам! Де наші вгені, історики? Де Н а у к о в е Товариство імени Шевгенка?

Таке саме питання поставив достойний пан делеґат... Не запитав, наприклад, де Вільна Українська Академія Наук, Український Конґресовий Комітет ги його ж таки власна організація, а жбурнув камінгиком у городець НТШ.

Як гість на згаданій конвенції, я не мав права взяти слова в обороні матері наших наукових товариств, що гордо носять ім'я Батька Тараса. Роблю це тут, в публігній формі, і волаю: Треба мати совість, дорогі земляки! Не можна ж звалювати на плегі одної установи всіх ювілеїв!.. Ще два роки не минуло, як НТШ велигаво відзнагило 150-різгя з дня смерти свого Патрона, завершене Світовим Конґресом Української Науки. За рік гасу прийдеться не менш велигаво відзнагати 100-різгя з дня його народження й завершити ті святкування відкриттям п а м' я т н и к а Т. Шевгенкові в столиці З'єдинених Держав, — якщо він до того гасу там постане... В цьому році, тобто завтра і в неділю, НТШ святогно відзнагає с в о є власне 90-різгя. Буде ювілейна наукова конференція в Українському Інституті Америки, буде ювілейний концерт у Фешен Інституті... Вже не згадуюги того, що майже в кожному році приходиться вшановувати ювілей котрогось з дійсних ги погесних глени́в Т-ва, в що Управа НТШ теж вкладає трудів і праці... Ну, скажіть, Бога ради, як тому всьому зарадити?..

Я не сумніваюсь у вагомості, в політигній, так сказати, доцільності відзнагати такі події, як 1100-різгя Київської Руси, хог той, здається, ювілей „старший брат" просто за волосся витягне... Коли та наша Русь - Україна „вібухла", не важко ствердити навіть таким історикам, як автор „Московського С ф і н к с а". Дорогий наш приятель Василь Косаренко-Косаревиг, що після серцевого припадку поволі вертається до здоров'я, у своїх писаннях завжди підкреслює факт, що ми не лише українці, але й русини, тобто справжні нащадки правдивих русигів, а півнігному сатрапові зась до тієї і с т о р и г н о ї назви!

Ясно, що ювілей, сполугений з бенкетом, міг би справу старої Руси зактуалізувати, п о с т а в и т и на відповідну площину. Але ж хай візьметься за це діло вся громада, всі українці-русини, на еміґрації сущі, якби вже на те пішло, що без цього ювілею не можемо обійтися. Науковому Товариству імени Шевгенка даймо „брейк", як кажуть американці, даймо нагоду в спокою д у х а вшанувати своє власне 90-різгя.

Ікер

Федір Дудко

ГЛУМ

ОПОВІДАННЯ

(10)

І він почав широко розповідати, чому політика „не зносить авреїв" і чому для „нашого брата" комісари з „авреїв" — „непідходяща стаття".

Сиротюк слухав, кивав головою, поглядав на двері і почував, як по душі у нього проходив якийсь нервовий холодок.

— От, для приміру, хоча б той хвакт. Є тут у нас, у Нехаївці, цей, як вам звісно, Янкель. Такий собі, знаєте, нічого жидок, горілкою торгує і всьо прочойо, як полагаєтьця... Звісно, кушать хоче... Живе собі, нічого... Усіх він знає, усі його знають... Да!.. Але от, к приміру, синок у нього, Шльома називався, розумна така голова була, по книжках вчився... Вдарився у політику і хоч тобі що... Що вже той Янкель просив його, що вже гнівався — нічого не пособляло... Ну, і що ж!.. Щось там, знаєте, той... виступив одного разу якось у нас на сході — і край, убили... Свої ж таки, нехаївчане, вбили... От вам політика... Ні, брат, політика не той... Політика не зносить авреїв... Аврей у політику свого носа не суй... Так я понімаю... Да-а...

Старший затягнувся димом і, задоволений зі своїх висновків, продовжував:

— Інча справа — ми, хрестияни, як би сказати... Хоч я й то ще скажу, що для нашого брата, хахла, чи як то тепер — українця, більш піходяще, як би, хоч і проста, робоча, значитьця, а все-таки своя, сказати б, власть, свої, приміром, люди. Бо воно хоч і одного ми кореня з руськими і разом з ними у окопах з одного котєлка кандьор салдатський їли — то правда, але все ж люди ми ріжної породи, як, скажемо, горобець і ластівка... Вони, приміром, куті не знають... Пустяк, що таке кутя! — а, я так розумію, люди одної породи усьо мусять мати однакове... Або хоча б з язиком тоже... Він каже „хлєп", а ми — „паляниця"... Ні, я так понімаю, що кожен народ своє мусить мати: руські — своє, хахли — своє, авреї — своє, усяк народ — своє... Тоді ніхто нікому нічого, тоді й порядок буде... А так — не буде порядку. Слово говорю — не буде порядку...

Вернувся Дмитро. Він приніс цілу торбу і почав витягати з неї на стіл ковбасу, хліб, сало, квашені огірки...

— Папіроси маєте! — звернувся він до Сиротюка, простягаючи два пуделка з папіросами.

— Ну, а той... приніс? — спитав старший киваючи головою на торбу.

— Е, не хотів був, собача душа спершу дати: — що? як? для кого? — а потім зважився, дав...

І він вийняв із торбини велику сулію самогону. Потім скваппиво попорпався в кишені і дістав звідти невеличку склянку.

— Стаканчик також узав!

І він поставив склянку перед старшим.

Той узяв її із стола і ввічливо поставив перед Сиротюком.

— Усьо, значитьця, у порядку... Повна пліпорція... Молодця Дмитро!

Сиротюк узяв обома руками тяжку сулію, налив самогону в склянку і підніс її старшому.

— Прошу!

— Е, ні... — відхилив той рукою. — Ваше угощення, ваш і перший стаканчик.

Сиротюк, який взагалі не пив, підніс до уст смердючий плин і аж здригнувся від огиди. Брр... Але...

— Ну, за ваше здоров'я!

Підніс склянку до уст і ковтнув. Але враз попирхнувся, закашлявся і, недопивши, поставив на стіл.

— О, поганий же з вас, бачу, пияка... Але все ж допийте... Допийте, допийте!

— Не можу одразу... Не пив давно... — почав виправдуватися Сиротюк, хапаючись за ковбасу. — Ми, галичани, самі знаєте, не дуже привичні до цього...

— Ні, ні, допийте... А то і я не вип'ю. Хто знає, може ви втікати надумали, що? Хе-хе... — сказав старший не то серйозно, не то жартом.

Сиротюк узяв швидко склянку із столу і духом її випив.

— От, маєте! — урочисто показав він порожній посуд і налив старшому.

— Ну, дай же ж Боже, щоб усе було гоже! — проказав старший. — А що не гоже, того не дай Боже... Так казали наші старі... За ваше здоров'я!

І вихилив склянку до рота.

— Ех, і добра ж самогонка, трясця її матері, нема що! — похвалив він і простягнув руку до закуски.

Склянка пішла по руках міліонерів, які соромливо її приймали з Сиротюкових рук і духом, враз випивали до самісінького дна.

— Ну, а ви ж, хлопці, чого сидите? Підходьте! — звернувся Сиротюк до своїх стрільців, що тихенько сиділи в стороні і мовчки на все споглядали. — Палянице, Зубенку...

— Підходь, братця, підходь! — підбадьорив їх старший.

Стрільці повставали на ноги і нерішуче, поодинці почали підходити до пляшки.

Але коли стали обносити по другій, Сиротюк нахилився до Паляничиного вуха і шепнув:

— Тільки ни впиватися, хлопці... Пам'ятайте!

Хміль одразу кинувся в гарячі голови і загув під стелею п'яним недоладним шумом голосів.

— Нашому братові що! Нашому братові аби добрий чоловік! А там — наплювать, брат... Як перед Богом... — говорив старший. — Ну, наливайте.

А в другому місці п'яний міліціонер нахилився до чернігівця Вареника і гаряче йому доводив:

— Ну, що ж, що ти галичанин... Одного все єдно заводу люди... Що, може ні? Ну, то-то ж... Вип'ємо!

За якусь чверть години усе було випите й поїдене і сліди бенкету були дбайливо прибрані Сиротюком зі столу. Викидаючи кришки й недоїдки за вікно, він уважно прислухувався, чи не скрипить віконна рама, і зоставив половинки вікон ледве причиненими. Потім підійшов до столу, сів і, підперши голову рукою, заплющив очі.

Двері в покій раптом відчинилися і в кімнату швидко увійшов комісар Гордієнко. Він пильно обвів усіх поглядом і, коли стихло, спитав:

— Єгорова нема тут?.. А ви ж чого іще сидите і не лягаєте спати? Спати пора... От кліпаєш уже очима, товаришу, а сидиш! — звернувся він до одного міліціонера. — Лягай, брате, спать краще...

— Так, тошно, той... товаришу, січас ляжемо! — озвався старший, ледве повертаючи неслухняним язиком.

Комісар пильно подивився на нього, якось чудно прислухаючись до п'яної тиші, ступив кілька кроків уперед і зупинив упертий погляд на Сиротюкові. Потім круто повернувся і швидко вийшов.

— Ну, що ж, розпорядження спать є, значитьця, спать, хлопці! — сказав старший, розстелюючи шинелю на лаві.

Сиротюк підійшов до шафи, непомітно простягнув руку до другого вікна і відкрутив шпінґалет. Потім легенько штовхнув вікно і, коло половинки трохи відхилилися, швидко відійшов набік і ліг на підлозі.

Вісті з Комітету Пам'ятника Шевченкові

Ми знову вступили в місяць березень, Шевченківський місяць, передостанній перед відкриттям пам'ятника. Це накладає на нас особливий обов'язок збільшити наші заходи для переведення збірки на пам'ятник, а водночас дає нам для цього добру нагоду. В місяці березні у всіх громадах відбудуться Шевченківські імпрези, які підготують громадянство до збільшеної жертвенности на пам'ятник. Ось наші головні березневі завдання:

1. Весь дохід з Шевченківських імпрез на пам'ятник.

Прохаємо Вас допильнувати, щоб у Вашій місцевості відбулося якнайкраще підготоване Шевченківське свято та щоб весь дохід з нього був переданий на пам'ятник Шевченкові. Прошу наперед договоритися про це з тими, що влаштовують Шевченківське свято, а після свята прошу допильнувати, щоб дохід був пересланий до КПШ.

2. Збірка пожертв під час Шевченківського свята та Шевченківські жетони.

При вході на залю, де відбудеться Шевченківське свято та на самій залі слід перевести збірку на пам'ятник. Жертводавцям слід дати жетони, які ми переслали місцевим КПШ минулого року. Після цього свята прохаємо прислати прибуток до КПШ та розчислитися з одержаних жетонів. Якщо передбачаєте, що Вам може забракнути жетонів, просимо нас про це негайно повідомити, і ми дішлемо Вам бажану кількість жетонів — відзнак зворотною поштою.

3. Розчислення за жетони.

Минулого року ми прохали Вас розпродувати жетони по $ 1 за штуку. Ці місцеві КПШ, які досі не розчислилися за продані жетони, повинні це зробити негайно ще перед Шевченківським святом та роздачею на ньому жетонів. Просимо нас повідомити, скільки залишилося у Вас нерозпроданих. Їх можете вживати при цьогорічній збірці добровільних пожертв. Ще раз підкреслюємо: хто не розчислився із минулорічної продажі, повинен зробити це негайно.

4. Роздача грамот подяки.

В найближчих днях Місцеві КПШ одержать список осіб і установ, які вплатили на пам'ятник $ 25.00, або більше, та почесні грамоти, призначені для тих осіб і установ. Ці грамоти складаються з автопортрету Т. Шевченка, надрукованого в чотирьох красках, та подяки для жертводавця. Закликаємо Вас роздати жертводавцям ці грамоти в можливо найбільше святочний спосіб. В менших місцевостях можна ці грамоти роздати в часі Шевченківського свята, а в більших було б вказаним влаштувати, по змозі впродовж березня, окремі імпрези, а саме бенкети, святочні зібрання, тощо, й на них роздати грамоти. При цьому слід візвати тих, які не склали ніяких пожертв, щоб вони пішли за прикладом відзначених жертводавців, а тих, які склали менше як $ 25.00, щоб доповнили свої пожертви та одержали за це наші почесні грамоти. Було б вказаним, щоб виставити одну, чи більше грамот у публічних місцях для заохоти громадянства до збільшеної жертвенности на пам'ятник. Мистецьке виконання грамоти каже сподіватися успіху в цій акції.

5. Збірка на пам'ятник в церковних та українознавчих школах.

Просимо Вас негайно подбати про це, щоб місцеві церковні та українознавчі школи влаштовували впродовж місяця березня окремі Шевченківські свята для учнів, або й всієї місцевої молоді, й на них перевели збірку на пам'ятник. Слід наперед поінформувати дітей про цю збірку та заохотити їх попросити в батьків про гроші на пожертву. Незалежно від висоти пожертви, слід роздати дітям — жертводавцям портрет Шевченка, надрукований у виді поштової картки та переслати до КПШ імена і висоту пожертв всіх дітей. В цих днях перешлемо Вам згадані картки. Прохаємо Вас поінформувати нас, скільки буде Вам потрібно цих карток.

В цій справі звертаємося також прямо до наших шкіл, які прохаємо перевести збірку в порозумінні з Вашим КПШ.

Було б вказаним, щоб Ви подбали про переведення збірки на пам'ятник серед місцевих молодечих організацій, як Пласт, СУМА, МУН, ОДУМ і інші. Прошу негайно порозумітися з нами і поставити їм до диспозиції відповідну кількість карток. Якщо б картки не наспіли на час, прошу вжити для цього наші жетони.

6. Доповнення збіркової квоти.

Прохаємо Вас постаратися по змозі закінчити збірку на пам'ятник в місяці березні. Старайтеся відвідати всі без винятку українські родини, які ще не дали пожертви на пам'ятник, та вияснити їм, що не тільки йде про гроші, але й про кількість жертводавців — будівничих пам'ятника. Число жертводавців є престижевою справою українців в ЗДА і виїмковою нагодою виявити нашу національну свідомість та солідарність.

Також просимо допильнувати, щоб склали свої пожертви всі без виїмку місцеві організації, незалежно від висоти датків, які вони спроможні дати.

Сподіваємося, що Вам повеДеться у цім місяці закінчити збірку у Вашій місцевості повним успіхом, виконавши, а то й перевиконавши Вашу збіркову квоту, та що за рік усі зможемо з радістю прийняти нагороду за наш труд, беручи участь у піднесеному акті пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці ЗДА.

З пошаною і привітом
За Екзекутиву КПШ
Иосиф Лисогір, екзекутивний директор.
Ярослав Падох, секретар.

БАТЬКИ; Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб забезпечити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

I. Конференція Представників Реґіональних Комітетів

З приводу ювілею 90-річчя заснування у Львові Наукового Товариства ім. Шевченка відбудуться дня 9 березня ц. р. в Українському Інституті Америки в Ню Йорку (2. Схід 79. вулиця) три наукові конференції: Матиматично - Природописно - Лікарської Секції, Комісії Реґіональних Дослідів і Публікацій та Пленарна Ювілейна Конференція для ширшого Громадянства.

Комісія Реґіональних дослідів і Публікацій при АНТШ скликає І. Конференцію Представників Реґіональних Комітетів для всебічного обговорення актуальних проблем нашої реґіоналістики, узгіднення та уточнення метод праці, щоб запевнити нашим Реґіональним Комітетам, — а є їх біля 30 в Америці та в Канаді — якнайбільший успіх у їхній підготовчій, редакційній та видавничій праці.

Члени Управ Комісій Реґ. Дослідів виступлять зі свого роду „панелем", тобто подадуть у коротких доповідях: огляд наших реґіональних збірників, методи реґіональних краєзнавчих дослідів і головні проблеми нашої реґіоналістики, звертаючи головну увагу на практичний підхід до справи видавання наших реґіональних збірників.

Після цього будуть запити обмін досвідом членів поодиноких Реґіональних Комітетів інформації про методи праці внесення побажання тощо.

На підставі дотеперішнього досвіду діяльности поодиноких Реґіональних Комітетів — Управа Комісії Реґ. Дослідів підготовила проєкт резолюцій що охоплюють усебічно організаційну та видавничу працю над виданням реґіональних збірників. Наша „національна рація" вимагає ясного й чіткого ставлення справи, а саме — тісної співпраці наших реґіональних діячів з нашими науковими колами, як теж і дружньої співпраці поодиноких, сусідніх Комітетів, — що вийде тільки на велику користь обох сторін, як теж і для нашого культурного та видавничого руху на еміграції.

Маючи на увазі великий брак українських видань в англійській мові, для тих наших людей, що вже слабо володіють українською мовою як теж і для чужинців — наші реґіональні збірники повинні бодай частинно виповнити цю прогалину, та подати хоч короткий зміст (резюме) головних статтей в англійській мові, як теж і зміст збірника та список ілюстрацій, а карти повинні мати написи у двох мовах. Це — порівнююче — невеликий видаток, але користь велика, бо тоді з такого реґіонального збірника можуть скористати всі ті, що не володіють українською мовою, або володіють нею слабо.

Всі Реґіональні Комітети мать багато спільних проблем, що їх далеко легше розв'язати спільно, обмінюючись здобутим досвідом використовуючи різні добрі нагоди. Праця деяких Реґ. Комітетів продовжується на роки, бо заходить потреба, після видання першого тому — видавати дальші томи, бо надходять нові матеріяли, часто навіть з рідних земель, або з Сибіру чи з Казахстану...

Збирання матеріялів, адрес земляків, фондів, опрацьовування зібраних матеріялів, видавнича справа, вкінці — розпродаж виданої книжки — вимагає вкладу великої праці, енергії, знання, хисту, вміння підійти до різних груп наших людей, що не є такою легкою справою, як здається на перший погляд.

Набутий досвід, знання та хист повинні бути власністю не тільки одного Реґіонального Комітету, — але присвоєні по змозі — всім нашим подібним Комітетам, бо в нашому національному інтересі є, щоб у недалекому часі появилися реґіональні збірники з усіх наших областей, повітів чи більших міст.

Виходячи з цього заложення — для добра нашої реґіоналістики необхідно заснувати Союз Українських Реґіональних Комітетів, що допоможе розв'язувати багато важких проблем, особливо тим Реґ. Комітетам, що не мають своїх людей, досвідчених у редакційному та видавничому ділі.

Живемо в часах, коли люди намагаються створити якнайбільше прогожі обставини своєї праці, використовуючи найбільш модерні методи праці, спираючи її на наукових дослідах. Тим то кожний Реґіональний Комітет не потребує і не мусить „відкривати Америки", — бо це вже зроблено давно, — як теж не потребує витрачувати багато часу, енергії, праці й коштів на розв'язування різних проблем, що їх уже скоріше розв'язали успішно інші Реґіональні Комітети.

Напр. — треба знати, де можна найти потрібні матеріяли, хто може їх відписати чи дати сфільмувати, хто може найкраще опрацювати поодинокі ділянки, хто може перевести загальну редакцію, хто мовну, або провірити історичні дати, факти з місцевої історії, подій, щоб не було помилок з перекручуванням імен, прізвищ, подавання за небіжчиків живих людей...

В кінці кольпортажа книжки скоріше піде, коли буде співпраця між членами поодиноких Комітетів, коли будуть зложені списки всіх українських бібліотек в Америці, Канаді та в інших країнах поселення наших емігрантів.

Користь з такої співпраці очевидна й велика, бо вона заощадить багато часу, праці й коштів, та причиниться до поширення кожної реґіональної книжки серед широкого кола читачів, одначе під умовою, що вона буде належно зредагована й видана, в тісній співпраці з нашими науковцями.

Це головні причини скликання І. Конференції Представників Реґ. Комітетів.

Т. А.

Вибрано нову Управу „Левів"

Шикаґо, 24-го лютого. — УАСТ „Леви" відбули в цьому дні в клюбовій домівці при участі 49 членів свої Річні Загальні Збори. Проводила Зборами вибрана Президія в складі: Роман Припхан — предсідник, Богдан Фостяк — заступник предсідника і Петро Головатий — секретар.

До виборів нової Управи виставлено дві листи: листа голови Номінаційної Комісії Юрія Косачевича, на якій кандидатом на президента „Левів" був Микола Чуйко, та листа ланкового шахів Петра Скальчука, на якій кандидатом на президента „Левів" поставлено Володимира Голойду. Загальні Збори вибрали нову Управу під проводом президента Володимира Голойди в такому складі: Володимир Голойда — президент, Ігор Білинський — перший заступник, Богдан Обух — другий заступник і організаційний референт, д-р Іван Лисейко — кореспонденц. секретар, Петро Скальчук — рек. секр. і хронікар, д-р Маріян А. Панчишин — скарбник, Петро Стецько — господар, Петро Головатий — реф. преси і пропаганди, Володимир Дичій — реф. жін. спорту, Роман Андрушко і Роман Михалушко — члени заступники.

До Контрольної Комісії вибрані: мґр. Іван Красник, Зенон Шведик, Карло Малий, Омелян Банах і Ростислав Маркевич, а до Товариського Суду: Володимир Кашуба, Василь Сокологорський і Ярослав Баторфальвий.

Петро Головатий, секретар Загальних Зборів.

Губернатор Ромні не думає про президентську кандидатуру в 1964-му році

Вашингтон. — Мишинґенський губернатор республіканець Джордж Ромні перебував у Вашинґтоні, бо старається про те, щоб республіканці відбували Номінаційну Конвенцію в найближчому році в Дітройті. Він сам не думає про те, щоб кандидувати на президента в 1964-му році, бо ще хотів би показати, що він зуміє зробити для свого стейту. Але в 1968-му році Ромні може бути поважним республіканським претендентом до кандидата на президента. Цього року Ромні старається про те, щоб стейтова леґіслятура прийняла запроновану новим губернатором конституцію для стейту Мишиґен. Коли б леґіслятура не схвалила цієї конституції, то це було б поразкою для губернатора.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС...

(Закінчення із стор. 1-шої)

справу кількох відділів, головно одного, що постійно залягають з пересилкою членських вкладок до головної канцелярії та рішено поробити рішучі заходи, щоб це не повторювалося.

Загальний звіт із організаційного стану і розвитку склав головний секретар д-р Ярослав Падох, ствердивши, що в січні цього року здобуто 212 нових членів, а в лютому вже 303 нових членів. Пожвавлення праці виявляють поодинокі організатори і секретарі відділів, з чого можна робити надійні висновки на дальші місяці. Звітодавець зупинився зокрема на нових кампаніях, що ведуться для відзначення 70-річчя „Свободи". Обмірковано та вирішено, щоб і в цій кампанії признавати дотеперішні, крім звичайних, надзвичайні та почесні нагороди, що будуть з'ясовані в найближчому виданні „Трибуни УНСоюзу". Рішено повести дальшу акцію в справі злуки малих і неактивних відділів. Рішено, що у випадках смерти члена, що заплатив вкладки наперед, повертатиметься — хоч цього не роблять забезпеченеві компанії — різницю цих вкладок від дня смерти, якщо такий член був забезпечений щонайменше два роки.

Гол. предс. Й. Лисогір з'ясував ще ряд справ, зокрема заходи для одержання апробати стейтових асекураційних департаментів на видачу рекомендованих конвенцією нових грамот на часове забезпечення та на забезпечення на випадок акциденту. Деякі стейти вже на ці нові грамоти погодилися, а інші ще відтягають свої рішення. З'ясовано також справу нової, модерної форми грамот та обговорено справу лікарської перевірки кандидатів на забезпечення на суму 10,000 долярів і більше. Рішено, щоб у цьому році, замість традиційного Союзового Дня на Союзівці, влаштувати 15-го вересня „День Свободи" для відзначення її 70-річчя. Рішено передати на вирішення Головному Урядові рекомендовану Конвенцією справу Статутової Комісії для перевірки і реформи статуту УНСоюзу. На вирішення Головному Урядові буде представлена і справа Стипендійного Фонду та відповідної Комісії, яка цим відала б. Розглянено та вирішено справу нових публікацій у зв'язку із 150-річчям народження Тараса Шевченка та 70-річчям У. Н. Союзу, що припадають в наступному, 1964-му році.

Короткі вістки

- У Фінляндії почався в минулу п'ятницю страйк на тамошніх державних залізницях, який охопив 20.000 робітників та спаралізував цілком крайову комунікацію. Робітники домагаються підвищення винагороди та покращання умовин праці.
- Індійський уряд звернувся до ЗДА й Британії з просьбою доставити їй ракети, що їх вистрілюється з землі в повітря, себто для протилетунської оборони. Індія лякається, що після відновлення воєнних дій з комуністичним Китаєм, цей останній може бомбардувати відкриті індійські міста, позбавлені цілком оборони.

Науковець „відбуває тримісячну подорож" по космічних просторах

Вашингтон. — Представник Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації аж тепер виявив, що 35-річний науковець В. П. Брін ще 17 листопада ввійшов до окремої комори при Мерилендському університеті на те, щоб там перебути три місяці в характері „подорожного по космічних просторах". В тій коморі він міг малювати і писати, але мусів перебувати в таких умовах, в яких житиме астронавт, що летітиме довший час по космічних просторах. Брін сам допомагав будувати ту кабіну. Він міг порозумівається телефонічно з науковцями, але не з своєю дружиною.

